

lære dem paa en bedre Maade at gjøre Søndagen til en Hviledag. Efter Taler af forskjelligt om det samme Thema gav Dr. Thomson fra Edinburgh et Billede af, hvorledes Søndagen tilbragtes i Skotland, hvorledes den fra den tidligste Morgen til Aften, for alle Klasser og alle Aldere var en Herrens Dag, om hvilken de bestandigt have Erindringer med sig, hvor de saa drog hen, et Minde, der med sin Tryllekraft altid drog dem tilbage til Hjemmet. Det var smukt og poetisk fremsat og blev udmærket oversat af den bekjendte Fisk fra Paris, men man sølte dog en lille Tvivl, om Skotterne virkelig vare et saa monsterwaardigt og christelig udviklet Folk, eller om Taleren ikke havde betragtet dem med for hørligt et Blik.

De lavere Klassers Irreligiositet og Umoralskhed, Grundene dertil og Midlerne til at bekæmpe dem, var Programmet for et af Møderne. Mr. St. Hilaire holdt et meget udførligt Foredrag om Ferskellen i Opdragelse og Udvikling hos Bonden og Arbejderen, og viste, hvorledes den Sidste netop ved de mange Forandringer udenfra, som virkede paa hans Eksistens, var udsat for langt større Farer end den Første; han stilledes paa en visant Maade Hovedtrækkene i begges Charakter: Bondens Sjerrighed og Mistænksomhed; Arbejderens Letindighed, men tillige hans Hjælpsømhed imod Kammerater. Han bad om Medvirksomhed til at banne Arbejderforeninger mest i religiøs Retning og at søge saavidt muligt at værne om Familielivet, ved idetmindste at give Kvinderne Beskæftigelse i Hjemmet. Hans Tale var i høi Grad livlig og vækkende; først da han holdt op, bemærkede man med stor Forundring, at den havde været i to Timer. Men noget egentligt Nyt blev der ikke sagt; Michélet har i le peuple og Jules Simon i l'ouvrière udtalt sig omtrent i lignende Retning.

Paa samme Tid som dette Møde fandt Sted i St. Pierre blev et andet afholdt i Oratoire, hvorhen en stor Mængde, for Størstedelen Englændere, var tyet for at faae den anden Gjenstand for Dagsordenen, Spørgsmaalet om Fattigskoler (ragged schools) afhandlet. Dr. Guthrie fra Edinburgh gav en baade alvorlig og humoristisk Beskrivelse af ferffjellige Criminalitætsbænder blandt Børn, for hvilke han ikke kaldte Skysken paa Børnene, men paa Samfundet, som ikke havde sørget bedre for dem, han fortalte derpaa om Skolerens fortrinlige Indretning, hvor der blev draget Omsorg baade for de aandelige og legemlige Fornødenheder, om deres dyperlige Virkning, hvorledes Drengene forlode dem som nyttige Mennesker og Pigerne „langt mere hengivne til Højskolen end til Criminelitet“. Alt dette modtoges naturligvis med stormende Bisald. Meget smukt og indtrængende var et Foredrag af Mr. Noel fra London, om Røgsprædikanter og deres Nytte, samt om Afholdelsen af gudelige Forsamlinger under aaben Himmel, hvor han mente, at Mange vilde give Møde, som aldrig satte deres Fod i Kirken, netop fordi de der kunde komme og gaae aldeles ubemærkede, og ikke vare udsatte for den Spot, som saa ofte spærer dem Veien til Forskynding. Mr. Davids Tale om Traktaters (s): gudelige Smaastrifters) Nytte og Vanstueligheden ved at skrive disse godt og populært, sluttede dette Møde, som havde draget sig ualmindelig langt ud.

Mr. Ernest Navilles Foredrag havde samlet en ualmindelig talrig Tilhørerkreds. Han talte om Scepticismen i flere af dens Fremtoninger og kom til en yderst interessant Undersøgelse af Journalistikens Indflydelse paa denne. For Tids Vantro eller Mangel paa Tro søgte han deri, at de fleste Journaler og Tidsskrifter optog Artikler af de mest forskjellige religiøse Partier, og at disse Artikler kun gjenemkæmpes flygtigt af Mennesker af de forskjelligste Aldere og Stillingen, som ikke havde tilbørlig Modenhed til at domme, og herved vænnede sig til at høre de helligste Ting letindigt behandlet. Meget af Skylden kaldte han paa de Christne selv, som vare lange for aabenbart at bekjende deres Tro; en aaben og lydelig Udtalelse af den og en Forening af Troende, ansaae han som det sikreste Middel til at bekæmpe Scepticismen.

Blomsten af det Høle, idetmindste fra Bektalenhedens Side, var Mr. Pressencés Udvikling af „Religionsfrihed betragtet som Betingelse for Statens Fred og Sikkerhed.“ Efterat have klaret Begrebet Religionsfrihed og vist, hvorledes det langtfra at medføre den befængte Oplosning af alle Forhold, kun vilde bevirke en Udvikling af Alt, hvad der var ædelt i ethvert Menneskes Natur, og at uden den kunde ingen Sandhed eksistere, sluttede han paa følgende Maade: „Maa det være mig tilladt at hente et Billede fra Historien. I Rom saaes en Dag en gammel Mand vækkende standse ved Foden af den pavelige Stol, pludseligt kaldte han sin Stav, besteg med faste Skridt Trinene og satte sig paa Høihædet. Det var Sixtus V, han, den største uovervindelige Pave; Christenheden har altfor længe været hin gamle Mand, lad den nu ogsaa med et bortkastet enhver fremmed Støtte, hvad enten den kaldes Statistisk eller Religionstvang, den vil faae fast foruden, skride fremad og den gamle udlevede Mand vil vise sig stærk i Frihedens evige uforgængelige Ungdom.“

At dette Foredrag frembragte en aldeles electriferende Virkning, kan De nok tænke. Alligevel var det forunderligt,

at, da Forslaget om at søge at udvirke mere Religionsfrihed i forskjellige Stater, nogle Dage efter igjen kom frem og Pressencé atter understøttede det med en glødende Bektalenhed, fandt Mange, især Tydskerne, Betænkeligheder ved at gaae ind derpaa og skjøndt de i Comiteen havde erklæret sig enige derved, kaldt de for en stor Deel igjen fra, da Sagen blev bragt for Alliancen.

Med Merle d'Anbignés Beretning om Reformationens og Reformatorernes Charakter i Genf, sluttedes Rækken af de betydelige Foredrag. Han gav en meget interessant Skildring af Calvin fra hans første Fremtræden til hans sidste Tid og i Særdeleshed af hans Forhold til Luther. Han glædede sig over, at Calvins By var blevet Stedet for Alliancens Møde, han haabede, at den endnu ofte maatte mødes i forskjellige Byer og endte med den Udtalelse, „at den, naar den kunde holde sit Møde i Rom, først ret for tjente sit Navn.“ Dette Sidste fremtalte naturligvis stor Jubel, især af Englænderne, hvem Spørgsmaalet om Catholicismens Omvendelse beskæftiger meget og som havde heligt denne Gjenstand et heelt Møde.

Efter Merle d'Anbignés talte flere og tilsidst Bungenier hvem det interesserede mig meget at faae at see. Forunderligt nok læstes der i Genf ikke saa meget Friis paa hans Skrifter, som andre Steder; at han har givet dem en Romanform, har stødt Mange af de Reformerte. Han talte mest om Calvin som Forfatter. — Endnu kun et Par Ord om et Møde angaaende Søndagskoler, som spille en stor Rolle baade i Schweiz og England. Der blev opregnet aldeles knusende Talstørrelser over alle de Børn, som havde besøgt dem og vare blevne forbedrede derved. Spørgsmaalet om Børns Tvøkkelse er os Danske alt for fremmed, til at jeg tør udtale nogen Mening derved. At høre Børn tale om deres Syndighed og Sønderkufelse er vistnok et Tegn paa et sygeligt Liv, og det er her endnu vanstueligere end ellers at stille Sandhed fra Overtrivelse; men Indtrykket var ubehageligt, næsten pinligt, i Særdeleshed da mangfoldige Exemppler anførtes paa, hvorledes de havde udtalt sig om hverandres Sjælsstand.

Den sidste Dag blev Beretningen om de danske kirkelige Forhold, forfattet af Dr. Kalkar, i fransk Oversættelse oplæst af Pastor Valette fra Paris. Den led til at vække endel Interesse, men endnu mere var det Tilfældet med en fort Indledning, fremsat paa Dansk og ligeledes oversat af Valette. Det fremmede, i de Høstes Tren, barbariske Sprog, som de aldrig havde hørt for, vakte stor Forundring. Den Udsendelse, hvori de fleste Udlandinge leve, om at der er et Land til i Verden, kaldet Danmark, er paafaldende. Man kommer lidt til at tvivle, om Geographien hører med til Undervisningsgjenstandene. „Jeg har hørdt en Landsmand af Dem“ hører man ofte, og saa viser det sig, at „Landsmanden“ er Norsk, Svensk eller undertiden en Finlander. Sverig hører man de Franste ofte omtale; ogsaa i Tydsland spille Svenskerne, formodentlig endnu fra Tredivaarskrigens Tid, en stor Rolle; Englænderne tale endel om Norge, hvortil de om Sommeren gjøre Udfugter, men Danmark er næsten fuldkommen et terra incognita. Hvor god Skandinavia man ellers kan være og hvor gjerne man under Brodene „hinsidan Sundet“ al mulig Hæder og Ære, ønsker man dog undertiden at bevare en lille Smule Nationalitet. — Imidlertid kan den danske Udsending ikke beklage sig over, at der ikke blev vist ham tilstrækkelig Opmærksomhed, da han blev Medlem af alle de forskjellige Udvalg, der nedfattedes.

Om Aftenen efter det sidste Mødes Slutning samlede man igjen i den førnævnte Salle de la Rive droite, til en reunion des prières et d'adieux. Salen var endnu mere overfyldt end forrige Gang, saa at Præsidenten erklærede, at nu maatte Ingen mere komme ind, da man stod i Fare for at kvæles, men bad de Mange, som endnu stode udenfor Døren, at begive sig hen i Oratoire, hvor saa en Deel af Talerne vilde indfinde sig. Naturligvis blev Opfordringen strax efterkommet, men begge Steder vare aldeles opfyldte. Aftenen var i høi Grad tiltalende og hjertelig; der blev udtalt mange Takksigelse for alle de rige Nydelser, bragt Hilsener til dem, som havde været forhindrede fra at deeltage i Forsamlingen og tillige fremsat flere alvorlige Ord og Formaninger. Det Mærkeligste var en Bøn for Italiens Frihed af Pastor Maille fra Turin, som, endskjøndt den blev udtalt i et for de fleste fremmed Sprog, ved den indtrængende, næsten lidenskabelige Maade, hvorpaa den fremsortes, maatte gjøre Indtryk paa Tilhørerne; det Samme var Tilfældet med en Anmodning til Genf fra en Russer. „Ei alene Rusland“, sagde han, „men en stor Deel af Europa modtage sine Lærere og Lærere fra denne By; sørg for, at de ei alene medbringe Kundskaber, men selv eie og kunne meddele deres Clever en sand christelig Mand; derved vil Genf i endnu højere Grad end nogensteds blive den sande Oplysnings Hjemstavn.“ Han meddelte derpaa et Par Træk af den russiske Bondes religiøse Sands og fortalte, at Bibelen eller idetmindste et Udtog deraf, fandtes i enhver Bøndebytte. Mange talte endnu, og endnu flere søttede at gjøre det, men Præsidenten saae sig nødt til at slutte Mødet, da

man gjerne ønskede den derpaa følgende Forhandling i Udvalget tilendebragt inden Midnat. Efter Aflyngelsen af en Psalmefandt en almindelig Afstedtagen Sted.

Der var, som sagt, hver Aften Guds-tjeneste paa flere Steder; een Aften havde vi ogsaa en skandinavisk Guds-tjeneste i et af de omtalte Smaacapeller. Et Par Psalmer af den danske Psalmehog vare blevne særskilt aftrykte; først taltes der af en Svensk, Pastor Sirelius fra Finland, derefter af en Dansk, Dr. Kalkar. Naturligvis var Menigheden kun lille, men vi sølte os dog inderligt glade ved ogsaa at kunne opbygge os paa den fjære hjemlige Maade. Nærende var det at høre en svensk Haandværker, som Dagen for var kommen til Genf og kun stulde opholde sig der i to Dage, udtale sin Glæde over igjen at høre Guds Ord i sit eget Sprog.

I mit forrige Brev omtalte jeg allerede Genfernes store Gjestfrihed ved at modtage de mange Fremmede, men den viste sig paa mange Maader endnu mere storartet. Næsten hver Aften var der Feste et eller andet Sted, enten for alle Alliancens Medlemmer eller for en Deel af dem. Blandt Andet havde en Mad. Equard to Gange om Ugen aabnet og oplyst sin Hæve for alle Fremmede, hvor hun modtog og hver Gang beværtede henimod et Par tusinde Mennesker. En heilig Kirkeconcert og Udfugter i den vidunderlige Omegn optog ethvert ledigt Øieblik. Dagen efter det sidste Møde forlod den største Deel af de Fremmede Genf; det var med en forunderlig veemodig Følelse at man saae den hele Kreds spredes ad, men tillige med den Bevidsthed, at de Ord, som vare blevne talte, ikke vilde falde til Jorden, men søres ud i Livet og bære Frugt. Hvor Alliancen igjen skal mødes, er endnu ikke bestemt; som De maaskee veed, mødes den hvert 4de Aar og dette har været dens 4de Møde. Det var det talrigt besøgte og ogsaa det interessanteste ved Mangfoldigheden af de Gjenstande, som ere bragte paa Bane. Jeg troer, at Alle forlade det, om end ikke fuldkomment tilfredsstillende med alle Enkeltheber, saa dog med den Overbeviisning, at det endelig er lykkedes Alliancens store Idee at trænge igennem, og at dette Møde har bidraget meget til at fordrive den Mistro, hvormed Mange havde betragtet Alliancen. Man har i den snarere set en paa en løs Grund hvilende Forening, der netop ved sin store Tolerance vilde medføre en Slappelse i de religiøse Begreber, end et sælles Broderskab for alle Troende, som, idet de ville virkeliggjøre Ordet „Enighed gjør stærk“, have forenet sig om at oversee og forglemme alle indbyrdes Partifridigheder, naar de kun ere enige i de store Grundfærdigheder og som med forenede Kræfter vilde arbejde til det sælles store Maal: Guds Riges Udbredelse i hele Verden. S. M.

Fra Dannevirkestillingen.

Hvad vil det egentlig sige, at man befæster Dannevirkestillingen? Vil det sige, at man udbedrer den gamle Vold Dannevirke ved at tilkaste de i Volden forefindende Abninger og ved at indrette denne efter dens hele Længde ved Hjælp af Banket m. m. til Forsvar. Nei! denne Befæstningsmaade vilde ikke svare til Nutidens Krigsførelse. I gamle Dage afsluttede man hele Strækninger Land ved en gjenemgaaende Vold, hvorpaa Forsvarerne stode og modtog Angrebet; d. v. s. man indskrænkede sig til det reent Defensive. Nu derimod forsvare man en Stilling især ved offensive Bevægelser, og for at kunne skaffe Plads for disse, har den fortløbne Vold maattet vige Pladsen for een eller flere Rækker Standsler, der forsvare saavel det mellemiggende Terrain som hverandre indbyrdes. Disse Standslers Plads bestemmes efter Terrainet og de taktiske Operationer, og den gamle Dannevirkevold kan derfor kun delvis benyttes. Standslerne kunne enten være aabne eller lukkede. De aabne Standsler afgive kun en foreløbig Position, de lukkede Standsler ere derimod faste Positioner, der under ingen Omstændigheder maae forlades. Napoleon befalede i 1813 med Hensyn til Tjenesten i de foran Dresden anbragte 5 lukkede Standsler: „Commandanten skal lade sig dræbe i Nedturen og under intet Paaskud forlade den.“ Dette gjelder altsaa ogsaa for Besætningen. De lukkede Standsler spille derfor en saare væsentlig Rolle, og maae des-aarsag udstyres med al den Forsvarsevne Techniken er istand til, nemlig: befileres (dækket) med de omliggende Høider, gives dybe Grave, flankes af Raaboværkerne, Gravsforvar og et indre Forsvar, hvortil i Nægen anvendes Kloshue, da disse som bombefikre tillige tjene til Opholds- og Hvilested for den Deel af Besætningen, der ikke har Tjeneste. Man stulde troe, at et saadant Værk var mindtageligt; læs videre, og bøm da selv. Hjemden fører op med sit Artilleri paa Kanonstudsdistance; han iagttages fra Standslen, der kun har 4 Pjecer, og man tæller 2, 3, 4 indtil 6 jendellige Batterier, ialt 48 Kanoner mod 4; saaledes angreb Russerne i 1831 den første Standsler foran Warschau. Charginen begynder og Standslen overdages med Projectiler. De Raaboværker, der ikke direkte angribes, bevare Skydningen. De 4 Pjecer kunne ikke udrette Noget imod en saadan Overmagt; de trækkes tilbage fra Brustværnet tilligemed Infanteriet og kun